

STATISZTIKAI BÜROKRÁCIA

A Központi Statisztikai Hivatal Felügyeleti főosztályának instruktora az elmúlt hónapban Hajdú—Bihar megye tanácsainak statisztikai osztályait látogatták meg, hogy a helyszínen győződjenek meg a statisztikai munkák végzésének helyességéről, illetve hibáiról. Az ellenőrzés során ismét nagyon sok felesleges, párhuzamos és vadstatisztikát fedeztek fel. Nagyon sok az olyan statisztikai vonatkozású utasítás, kérdőív, amelyeket a szakértelem teljes hiányával készítenek el és amelyeket összesíteni képtelenség. Sok kérdőív arra mutat, hogy a kérdőív szerkesztői fordítva gondolják a statisztikai munka megszervezését: először megszerkesztenek egy kérdőívet, aztán mikor már a válaszokat is megkapták, kezdenek azon gondolkodni, hogy most mit is lehet „kihozni“ a begyűlt adathalmazból?

Vajjon mit akart megtudni és miért volt fontos, mire tudta felhasználni Hajdú—Bihar megye Megyei Tanácsa (1213—9—1/951. számon) a következő adatokat:

2. Iskola, ill. óvoda szülőinek száma.
3. Hány szülő szokott eljönni szülői értekezletre.
4. A fenti létszám hány százaléka a szülők számának.
5. A résztvevők átlagosan milyen szociális összetételűek.
6. A megválasztott választmány létszáma.
7. A választmány végig aktív tagjainak száma.
8. Hány választmányi ülést tartottak az év folyamán.

Vajjon hogyan összesítették, hogyan tudták megfelelően értékelni a következő adatokat:

2. *Fegyelem megszilárdításáért végzett munka:*

- a) Utcai ügyelet.
- b) Tízperci felügyelet.
- c) Szülők felé végzett agitáció.
- d) Hiányzók látogatása.

6. *Ifjúsági szervezet segítségével (pénzérték-darabszám).*

- Jótanulásban.
- Felszerelésben.
- Könyvtárral.
- Helységgel.
- Anyagokkal.
- Egyéb segítség.

7. Óvodának nyújtott segítség (pénzérték-darabszám).

Munkadélután.

Játékok készítése.

Bábszínház készítése.

Mama-inspekció.

Felszerelések az óvodai nevelés elősegítésére.

E kérdések nemcsak azért helytelenek, mert nem lehet egységes választ adni rájuk — a legtöbbször semmilyen választ sem lehet adni —, mert nagyrésztük teljesen felesleges és még ha összesíteni lehetne őket, akkor sem használhatók semmire, hanem ezek a kérdések egyúttal rámutatnak arra is, hogy a megye az ellenőrzést, az alája tartozó szervek munkájának megismerését és az irányítást teljes egészében ilyen „mindenre“ kiterjedő kérdőívek alapján szeretné megoldani. Sztálin elvtárs ezt mondja: „A bürokratizmus veszélye elsősorban abban jut közvetlen kifejezésre, hogy megköti a tömegek energiáját, kezdeményezését és öntevékenységét, hogy véka alatt tartja azokat a hallatlan erőtartalékokat, amelyek rendszerünk mélyében rejlének“.

A Felügyeleti főosztály instruktorai számos olyan kérdőívet találtak, melyeknek határideje túl rövid. A túl rövidre szabott határidő komolytalanná teszi az egész adatszolgáltatást, mert ha az adatszolgáltató szervezetnek nincs elegendő idejük az adatok összeállításához, beküldik őket pontatlanul, anélkül, hogy azok helyességét ellenőrizni tudnák. Ilyen adatkérés volt pl. Hajdú-Bihar megye Tanácsa Mezőgazdasági Osztályának FM 8550/alt/130/951. számú utasítása. A megye az FM-től V. hó 22-én kapta és VI. hó 5-én jelenteni kellett neki, hogy a megye területén lévő termelőszövetkezetekben hány kotlót ültetnek, vagy miképpen kívánják a baromfiállományt növelni.

A Debreceni Járási Tanács panasszal fordult a Megyei Tanács Mezőgazdasági Osztályához, melyben rámutatott azokra a nehézségekre, melyek a kért adatok ilyen rövid idő alatt való begyűjtését lehetetlenné teszik. „Nem gondol a megyei tanács rendeletkiadója arra, hogy nekünk az adatokat 27 tszcs-tól kell beszerezni 13 község határából. Ugyanakkor a baromfitenyésztés fejlesztésére vonatkozóan minden nap legalább egy rendeletet kapunk, de nem ritka eset, amikor többet. Sok esetben a rendeletek tömkelegétől a baromfitenyésztés fontosságát a csoportok felé nem tudjuk kellő eredménnyel ismertetni...“ — írta a Debreceni Járási Tanács.

Mit válaszolt erre a Megyei Tanács Mezőgazdasági Osztálya? Rámutatott azokra a módszerekre, amelyekkel a határidőt be lehet tartani anélkül, hogy az az adatok pontosságára menne? Nem. A Megyei Tanács Mezőgazdasági Osztálya ehelyett arról ír, hogy a Debreceni Járási Tanács régebben is sokszor küldött be pontatlan és felületesen összeállított adatokat, hogy emiatt érkeznek hozzá naponta a felhívások és rendeletek — melyek továbbra is érkezni fognak, ha a hibákat nem küszöbölik ki — és végül: a nehézségeket „jó szervező munkával át kell hidalni“.

Tömegével lehetne felsorolni a statisztikai bürokrácia különböző megnyilvánulásait. Befejezésül a párhuzamos statisztikák közül idézünk még egyet.

Az Egészségügyi Minisztérium I. 3064/42/51. számon engedélyezett kérdőívén a megyei egészségügyi osztálynak havonta jelentenie kell a

minisztérium felé mintegy kilencven adatot. Ugyancsak havonta kell jelentést küldeni a tiszti, illetve városi, községi, körorvosoknak is, alig valamivel kevesebb adatról. Ennek a kérdőívnek még engedélyszáma sincs. Nyilván ennek tudható be, hogy mintegy tizenöt olyan kérdés szerepel a kérdőívben, melyet az Egészségügyi Minisztérium a megyei egészségügyi osztálytól is megkap.

A párhuzamos, szakszerűtlen bürokratikus statisztikai munkák felszámolása érdekében több határozatot hozott már a Népgazdasági Tanács. Mindez azonban eredménytelen marad, ha a rendelkezéseket nem tartják be, ha a statisztikát afféle minden rejtély megfejtőjének, minden baj orvosának tekintik, mellyel helyettesíteni lehet az alapos ellenőrzési munkát. A statisztika bürokraták kezében nem a szocializmus építését segíti elő, de veszélyes és kártékony hatású. Vezető szerveinknek meg kell érteni, hogy a statisztika, mihelyt nem hozzáértéssel nyúlnak hozzá, nem-hogy hasznot nem hoz, de súlyos károkat okoz népgazdaságunknak egyrészt az adatok megbízhatatlansága, a felesleges idő- és anyagpocsékolás, másrészt a statisztika hitelének, komolyságának kétségessé tétele miatt.

A

MAGYAR-SZOVJET KÖZGAZDASÁGI SZEMLE

új, kettős számának tartalmából:

Volodarszkij: A szocialista ipar hatalmas föllendülése a háborúutáni időszakban

Fedor János: A szocializmus építésének társadalmi-gazdasági kérdései Sztálin műveinek 11. és 12. kötetében

Duginov: A Szovjetunió nemzeti jövedelme

A német Szocialista Egységpárt központi vezetősége 6. ülésének vitája a német imperializmus újjászületéséről:

1. *Walter Ulbricht:* A német imperializmus újjáéledése
2. *Anton Ackermann:* A német imperializmus újjászületéséről és harcunk nemzeti jellegéről
3. *Fred Oelssner:* Az imperializmus fejlődésének sajátosságairól Nyugat-Németországban
4. *Walter Ulbricht:* A német imperializmusról (zárszó)

Belenyikij: Az iparvállalatok jövedelmezőségének elemzése

Rozenfeld: A hozrascset és a szocialista verseny

Bálint Andor: A Szovjetunió mezőgazdasági kísérleti intézetei és harcuk a termékbőségért

Elméleti és gyakorlati értekezlet a Szovjetunióban a *gyáronbelüli önálló gazdaságos elszámolásról*

Ivlijev: Mendelejev harca a malthusianusok reakciós zagyvaságai ellen

Asztafjev: A Kínai Kommunista Párt harca az ország iparosításáért
A Voproszi Ekonomiki 1951. 6. számában és a Planovoje Hozajsztvo 3. számában megjelent cikkek részletes ismertetése

*